

Η χρησιμότητα των κυρίαρχων μοντέλων χρήσης των ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφοριών Επικοινωνιών) στην Εκπαίδευση και η συμβολή τους για την ένταξη των μαθητών/τριών της στην «Κοινωνία της Πληροφορίας».

The importance of use of basic ICT models (Information and Communication Technologies) to Education and their contribution to the students' integration into the "Society of Information".

Σαχπατζίδης Αβραάμ , Υποψήφιος Διδάκτωρ , Master of Education (M.E.d) Πανεπιστήμιο Αιγαίου , Καθηγητής Πληροφορικής Εσπερινού ΕΠΑΛ Κομοτηνής , saxpatzidis_abraham@yahoo.gr

Καζάκου Αιμιλία, Master of Education (MSc of Education) Αλεξάνδρειο Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, Καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής, Υποδιευθύντρια Δ. Ι.Ε.Κ. Κομοτηνής, aimilia_k@hotmail.com

Sachpatzidis Avraam , PhD Candidate , Master of Education (M.E.d) University of the Aegean , I.T Teacher of Technical Evening High School of Komotini , saxpatzidis_abraham@yahoo.gr

Kazakou Aimilia, Master of Education (MSc of Education), Alexander Technological Educational Institute of Thessaloniki, Teacher of Physical Education, Deputy Director of D. I.E.K Komotinis, aimilia_k@hotmail.com

Abstract: This article aims to present the importance of contribution of ICT to Education, in relation to the learners and the teachers. At the same time, it aims at presenting the learners' and teachers' opinions about the usefulness of ICT. Firstly, ICT and its three basic models of use which have been incorporated into the school community are analyzed in this article. Then there is a comparison between the learners' and teachers' attitude toward ICT in the classroom. Also, pedagogical benefits and some of the disadvantages of ICT are unfolded. The methodology used is the review of modern, world-wide literature. ICT offers career development skills to a demanding world, that is incorporated into the "Society of Information" and it is constantly changing. A considerable number of teachers find it difficult to integrate them into the education, which is in contrast to trainees who tend to learn on technology. Teachers should understand, and then take advantage of pedagogical benefits of ICT, and adopt new teaching methods.

Keywords: ICT, Society of Information, Education, Didactic Method, Evolution

Περίληψη: Το παρόν άρθρο σκοπεύει στην παρουσίαση της αξίας της συμβολής των μοντέλων των ΤΠΕ στην Επαγγελματική Εκπαίδευση, όσον αφορά τους εκπαιδευόμενους μαθητές αλλά και τους εκπαιδευτικούς. Ταυτόχρονα, στοχεύει στην παρουσίαση των κυρίαρχων στάσεων τους αντίστοιχα, σχετικά με τη χρησιμότητα των ΤΠΕ. Αρχικά ορίζονται οι ΤΠΕ και τα τρία βασικά μοντέλα χρήσης τους, στη σχολική κοινότητα, ενώ στη συνέχεια ξεδιπλώνονται τα επιμέρους παιδαγωγικά οφέλη καθώς και κάποια από τα μειονεκτήματα που ανακύπτουν από την ένταξή τους στις σχολικές μονάδες. Ακολουθεί η σύγκριση των συμπεριφορών απέναντι στις ΤΠΕ, τόσο από πλευράς των εκπαιδευόμενων, όσο κι από των εκπαιδευτικών. Η χρησιμοποιούμενη μεθοδολογία είναι η ανασκόπηση της σύγχρονης, παγκόσμιας βιβλιογραφίας. Οι ΤΠΕ προσφέρουν δεξιότητες επαγγελματικής εξέλιξης σε έναν απαιτητικό κόσμο, ενταγμένο στην «Κοινωνία της Πληροφορίας», που συνεχώς αλλάζει. Ένας υπολογίσιμος αριθμός εκπαιδευτικών δυσκολεύεται στην ενσωμάτωση αυτών στο εκπαιδευτικό έργο, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με τους εκπαιδευόμενους που τείνουν να έχουν κλίση στην τεχνολογία. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να κατανοήσουν, και έπειτα να χρησιμοποιήσουν τα παιδαγωγικά προτερήματα των ΤΠΕ, καθώς και να υιοθετήσουν νέες διδακτικές μεθόδους.

Λέξεις κλειδιά: ΤΠΕ, Κοινωνία της Πληροφορίας, Εκπαίδευση, Διδακτική Μέθοδος, Εξέλιξη

Εισαγωγή : Οι ΤΠΕ κατέχουν κεντρική θέση σε κάθε σύγχρονο τομέα της καθημερινότητας, ενώ έχουν ταυτιστεί με την ανάπτυξη και η ανάπτυξη είναι ένα παράγωγο της παιδείας. Η εκπαίδευση αλλάζει και πολύ σύντομα θα είναι πολύ διαφορετική από αυτή που υφίσταται σήμερα. Οι νέοι, σημερινοί μαθητές και μελλοντικοί πολίτες, θα κληθούν να ζήσουν στην «Κοινωνία της Πληροφορίας» όπου διακρίνεται από μια ευρεία χρήση των νέων τεχνολογιών. Πλέον απαιτείται ένα νέο σύστημα γνώσεων, που στο παρελθόν δεν απαιτούνταν. Η εισαγωγή στα ελληνικά σχολεία, των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ), αποτελεί πλέον μία αναγκαιότητα, η οποία έχει καθυστερήσει αρκετά να έρθει στην Ελλάδα, σε σύγκριση με άλλες ανεπτυγμένες χώρες του εξωτερικού. Στόχος είναι αφενός η εξοικείωση των μαθητών και των εκπαιδευτικών με τη χρήση και αξιοποίησή τους στη διδασκαλία και τη διαδικασία της μάθησης. Είναι επιτακτική η ανάγκη, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα να ανταποκριθεί στα νέα αυτά δεδομένα, ώστε να διασφαλιστεί για όλους/ες τους/τις μαθητές/τριες, η πρόσβαση στην «Κοινωνία της Πληροφορίας» προκειμένου να αποφευχθούν, μελλοντικά, νέες ανισότητες, επιπλέον μορφές κοινωνικού αποκλεισμού, αλλά και επιπρόσθετες δυσκολίες ένταξης στην αγορά εργασίας. (Γ.Κ. Παπαδόπουλος, Γ., Μπαμπινιώτης 2000)

Πώς ορίζονται οι ΤΠΕ ;

Ο όρος Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) (Information and Communication Technologies, ICT) έχουν πάρει τον όρο της πληροφορικής. Ο όρος αυτός συμπεριλαμβάνει αφενός τις τεχνολογίες που επιτρέπουν την επεξεργασία και μετάδοση μιας ποικιλίας μορφών αναπαράστασης της πληροφορίας με σύμβολα, εικόνες, ήχους, βίντεο κι αφετέρου τα μέσα που είναι φορείς των μηνυμάτων αυτών. Αυτές οι τεχνολογίες αφορούν κατά πλειονότητα τα πολυμέσα, τα υπερμέσα, το διαδίκτυο, το υλικό Η/Υ καθώς και τα σύγχρονα λογισμικά. (Β. Ι. Κόμης, 2004)

1.1 Τα κυρίαρχα μοντέλα χρήσης των ΤΠΕ στον εκπαιδευτικό χώρο

Σύμφωνα με τον Β. Ι. Κόμη, μέσω της εκπαιδευτικής σχολικής καθημερινότητας διακρίθηκαν να επικρατούν τρεις βασικές μορφές χρήσεως των ΤΠΕ: 1. το τεχνοκεντρικό μοντέλο όπου ο Η/Υ χρησιμοποιείται ως αυτούσιο γνωστικό αντικείμενο, 2. το ολοκληρωμένο/ολιστικό μοντέλο όπου η χρήση του Η/Υ πραγματοποιείται μέσω όλων των γνωστικών διδακτικών αντικειμένων, ως μια έκφραση ολιστικής και διαθεματικής προσέγγισης της μάθησης και 3. το πραγματολογικό μοντέλο το οποίο αποτελεί έναν συνδυασμό των δύο προλεχθέντων μορφών. (Β. Ι. Κόμης, 2004).

Βασικός στόχος του τεχνοκεντρικού μοντέλου είναι η κατάκτηση ουσιωδών πρακτικών γνώσεων αναφορικά με τη λειτουργία των Η/Υ και την εισαγωγή στον προγραμματισμό αυτών. Βάσει του τεχνοκρατικού δηλαδή μοντέλου της εισαγωγής στην εκπαίδευση των ΤΠΕ, δίνεται βαρύτητα στον τεχνολογικό αλφαριθμητισμό καθώς και στην εξοικείωση με την λειτουργία, τον χειρισμό, και προγραμματισμό των Η/Υ, από μέρους των μαθητών/τριών. Εντός του πλαισίου αυτού, η πληροφορική αντιμετωπίζεται ως ένα αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο - απομονωμένη τεχνική προσέγγιση ή κάθετη προσέγγιση. (Β. Ι. Κόμης, 2004)

Το ολοκληρωμένο/ολιστικό μοντέλο διακρίνεται από την εισαγωγή των ΤΠΕ σε όλο το σύνολο των γνωστικών αντικειμένων, ενισχύοντας τη διαθεματική προσέγγιση της μάθησης. Στο μοντέλο δηλαδή αυτό, η χρήση των ΤΠΕ ενσωματώνεται στα επιμέρους μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος (Α.Π.) – οριζόντια/ολιστική προσέγγιση, χωρίς να αποτελεί ένα διαφορετικό από τα υπόλοιπα γνωστικό αντικείμενο. Η προσέγγιση αυτή προϋποθέτει την ύπαρξη ανανεωμένων εκπαιδευτικών αντιλήψεων και στάσεων, τόσο όσον αφορά την εκλογή της γνώσης και χρήσης διδακτικών μεθόδων, όσο και στην επιμόρφωση και κατάρτιση των παιδαγωγών αλλά και την ύπαρξη υλικοτεχνικών υποδομών. (Β. Ι. Κόμης, 2004)

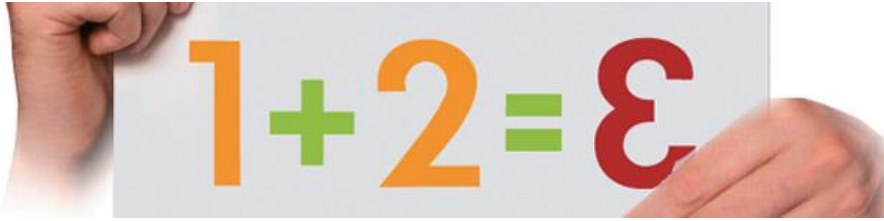
Η δυσκολία πρακτικής εφαρμογής του ολιστικού μοντέλου αλλά και η παραδοχή ότι ο αλφαριθμητισμός στη χρήση Η/Υ είναι απαραίτητος, οδηγεί στο πραγματολογικό μοντέλο εισαγωγής των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Το πραγματολογικό

μοντέλο συνιστά έναν συγκερασμό του τεχνοκρατικού και του ολιστικού μοντέλου. Αποτελεί δηλαδή μια υβριδική λύση, απαραίτητη μέχρι την ολοκληρωμένη εισαγωγή των ΤΠΕ σε όλο το Α.Π. Το μοντέλο αυτό πρεσβεύει τη λογική, μιας εισαγωγικής αρχικά διδασκαλίας γενικών συστημάτων γνώσεων της πληροφορικής και της μετέπειτα βαθμιαίας εισαγωγής της χρήσης των ΤΠΕ, ως μέσο μαθησιακής υποστήριξης, όλων των γνωστικών αντικείμενων του Α.Π. Η προσέγγιση δηλαδή αυτή, συνδυάζει τα παιδαγωγικά προτερήματα του ολικού μοντέλου, με την ανάγκη του τεχνολογικού αλφαριθμητισμού. Οι ΤΠΕ δεν καθίστανται μόνο ένα γνωστικό αντικείμενο, απαραίτητο για τον τεχνολογικό αλφαριθμητισμό των μαθητών, αλλά κι ένα μέσο διδασκαλίας για όλα τα μαθήματα. Η σωστή παιδαγωγική τους χρήση, αποτελεί μία πρωτοποριακή παιδαγωγική μέθοδο, που αλλάζει τις παραδοσιακές δομές επικοινωνίας, ευνοώντας παράλληλα την εφαρμογή πολλών άλλων παιδαγωγικών αρχών, που μέχρι σήμερα ήταν δύσκολο να εφαρμοστούν στα πλαίσια μιας παραδοσιακής αίθουσας διδασκαλίας. (Β. Ι. Κόμης, 2004)

Η χρησιμότητα της ένταξης των κυρίαρχων μοντέλων χρήσης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία Σύμφωνα με τον Σ.Χ. Παπαδάκη και τον Ν.Θ. Χατζηπέρη, οι ΤΠΕ ενέχουν πολλά και ποικίλα παιδαγωγικά πλεονεκτήματα, αφού αποτελούν ένα καινοτόμο μέσο προσέγγισης της γνώσης και της μάθησης τόσο για τον/την μαθητή/τρια αλλά όσο και για τον/την εκπαιδευτικό. Οι ΤΠΕ αφορούν σε ένα αλληλεπιδραστικό εκπαιδευτικό λογισμικό που δίνουν τη δυνατότητα παρουσίασης της γνώσης με πολλές μορφές, ενώ παράλληλα μειώνουν τον απαιτούμενο χρόνο αφομοίωσής της. Στόχος του εκπαιδευτικού λογισμικού είναι να συμπληρώσει τις αδυναμίες και τα κενά της διδακτικής ύλης, αξιοποιώντας τις δυνατότητες διασύνδεσης που παρέχει η σύγχρονη υπολογιστική, δικτυακή τεχνολογία και τα πολυμέσα (κείμενο, κίνηση, ήχος, εικόνα, video). Δίνεται δηλαδή στους μαθητές, η ευνοϊκή δυνατότητα εξερεύνησης υπαρκτών αντικειμένων ή χώρων, στους οποίους δεν έχουν άμεση προσβασιμότητα ή είναι δύσκολο να κατανοήσουν με εναλλακτικό τρόπο, εξαιτίας του μεγέθους, της θέσης ή των ιδιοτήτων τους. Παρέχεται η ευκαιρία εύρεσης δυσέυρετων πληροφοριών, με προσπελασιμότητα σε διεθνή πλαίσια βιβλιογραφίας. Οι ΤΠΕ ευνοούν την ανακάλυψη της μάθησης, αλλά και τη δυνατότητα ανάπτυξης συνεργασιών, ενώ μπορούν να δράσουν ενισχυτικά σε μαθητές/τριες με ειδικές ανάγκες ή περιστασιακά προβλήματα υγείας. (Σ.Χ. Παπαδάκης, Ν.Θ. Χατζηπέρης, 2005, Γ. Μπαμπινιώτης 2000, Γ.Κ. Παπαδόπουλος, Β. Ι. Κόμης,)

Από την άλλη πλευρά, οι ΤΠΕ υποβοηθούν το εκπαιδευτικό έργο και την προετοιμασία του/της παιδαγωγού, δίνοντας τη δυνατότητα αναζήτησης βιβλιογραφίας, ειδικού υλικού, ενισχυτικής διδασκαλίας αλλά και αξιολόγησης. Υποβοηθούν επίσης τη διαδικασία μελέτης του/της μαθητή/τριας, αφού παρέχουν τη δυνατότητα επεξεργασίας κειμένου, υπολογιστικών φύλλων, δημιουργίας γραφημάτων, επίλυσης προβλημάτων, προσομοιώσεων και καθοδήγησης με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού υπολογιστή (H/Y). Προσδίδουν ευχέρεια στη χρήση συμβολικών μέσων έκφρασης και αναλυτικοσυνθετικής σκέψης. (Σ.Χ. Παπαδάκης, Ν.Θ. Χατζηπέρης, 2005, (Γ.Κ. Παπαδόπουλος) Οι ΤΠΕ συντελούν στην ανάπτυξη της συμμετοχής, της ενεργητικής στάσης, της αποδοτικότητας, του πειραματισμού, της δημιουργικότητας της άντλησης ιδεών και των τεχνικών δεξιοτήτων από μέρους των μαθητών/τριών, καθώς και στην καλλιέργεια της αγάπης για τη μάθηση, αφού αυτή αποκτά νόημα και παύει να σχετίζεται με μία στρεσογόνο διαδικασία, ενώ συντελείται σε ένα πλούσιο, ευχάριστο κι ελκυστικό μαθησιακό περιβάλλον, προσφέροντας δραστηριότητες ελεύθερης επιλογής και αυτονομίας. Επίσης, οι ΤΠΕ ως μία εναλλακτική διδακτική πρακτική, βοηθά στην διαθεματικότητα της μάθησης, προσεγγίζοντάς την ολιστικά και συντελώντας στην απόκτηση δεξιοτήτων που μπορούν να μεταφερθούν σε διάφορα γνωστικά πεδία. (Γ.Κ. Παπαδόπουλος, Β. Ι. Κόμης, Παγγέ Τ. & Κυριαζή Μ.) Μέσω των ΤΠΕ διευκολύνεται κι ενισχύεται η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών, παρέχεται η δυνατότητα απόκτησης και μεταφοράς διδακτικού υλικού όπως ασκήσεις, σημειώσεις από τον/την εκπαιδευτικό προς τον/την μαθητή/τρια και εργασίες από τον/την μαθητή προς τον/την εκπαιδευτικό. Οι μαθητές/τριες που αναγκάζονται να απουσιάζουν, μπορούν να ενημερώνονται άμεσα για την ύλη που διδάχτηκε, να λαμβάνουν ασκήσεις, παρατηρήσεις και σημειώσεις, μέσω μιας προσωπικής και εξατομικευμένης επαφής. (Σ.Χ. Παπαδάκης, Ν.Θ. Χατζηπέρης, 2005)

Η θετική, εκπαιδευτική συμβολή της χρήσης των ΤΠΕ στην Δυσλεξία

Σύμφωνα με έρευνες που διεξήχθησαν από τον P. L. Sutherland και τους συνεργάτες του, καταδείχτηκε πως οι ΤΠΕ μπορούν να υποβοηθήσουν τα δυσλεκτικά και δυσορθογραφικά παιδιά με χαμηλές σχολικές επιδόσεις και μάλιστα με θεαματικά αποτελέσματα. Τα άτομα με δυσλεξία αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο να διαβάσουν και να γράψουν χειρόγραφα, σωστά κι ορθογραφημένα. Ο Η/Υ δρα ενισχυτικά στην αντιμετώπιση της δυσκολίας τους αυτής, αφού η μορφή και η θέση των ψηφίων και των γραμμάτων ενέχουν μικρότερες απαιτήσεις, ενώ το η γραμματοσειρά και το κείμενο έχουν τη δυνατότητα να τροποποιηθούν, επιτυγχάνοντας ένα καλύτερο αισθητικά αποτέλεσμα, χωρίς την καταβολή μεγάλης προσπάθειας από μέρους τους. Επίσης, μέσω του Η/Υ, αποφεύγονται τα κενά που τείνουν να αφήνουν ανάμεσα στις λέξεις. Τα δυσλεκτικά παιδιά μαθαίνουν καλύτερα μέσω της αφής, αφού με το να αγγίζουν τα πλήκτρα, συντελείται η ενίσχυση της μνήμης τους. Επίσης η χρήση του Η/Υ βοηθά στην ικανότητα εστιασμού της προσοχής τους, στην αναγνώριση των γραμματειακών ειδών, καθώς και στο να ανακαλύψουν πως ένα κείμενο επιδέχεται διορθώσεις και δεν πρέπει να εγκαταλείπεται έπειτα από τη συγγραφή του. Η μάθηση μέσω Η/Υ μπορεί να αξιοποιηθεί σε πολλά μαθησιακά στυλ, καθώς αποτελεί μία πολυτροπική διαδικασία. (Sutherland P. L., Seale J. 2002, Νικολαΐδου Σ., Μαυρίδου Α., Ρουβάς Γ.)

2.2 Διοικητική υποστήριξη εκπαιδευτικών μονάδων και δημιουργία ομάδων συζητήσεων των εκπαιδευτικών

Ένας αξιοσημείωτος άξονας μελέτης των ΤΠΕ είναι η λειτουργία τους ως μέσο διοικητικής υποστήριξης και διαχείρισης πληροφοριών, αναφορικά με την οργάνωση και λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων, την αξιολόγηση, τη λήψη αποφάσεων και τη βελτίωση της παρεχόμενης ποιότητας υπηρεσιών. (Σ.Χ. Παπαδάκης, Ν.Θ. Χατζηπέρης, 2005)

Επιπροσθέτως, μέσω των ΤΠΕ οι εκπαιδευτικοί ανά διάφορες γεωγραφικές περιοχές, μπορούν να δημιουργήσουν αναμεταξύ τους ομάδες συζητήσεων, ανταλλάσσοντας τις απόψεις τους με άτομα παρόμοιας με αυτούς ειδικότητας και να συζητούν προβλήματα διδασκαλίας ενός γνωστικού πεδίου του αντικειμένου τους ή διάφορων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν στη τάξη. (Σ.Χ. Παπαδάκης, Ν.Θ. Χατζηπέρης, 2005)

Σχήμα 1. Η χρησιμότητα των μοντέλων των ΤΠΕ

Τα μειονεκτήματα, προβλήματα και οι αναδυόμενες δυσκολίες κατά τη χρήση των μοντέλων των ΤΠΕ στις σχολικές αίθουσες

Ένα βασικό στοιχείο για το οποίο θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν, είναι τα συνηθισμένα προβλήματα που προκύπτουν κατά τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη. Αυτά συνιστούν την έλλειψη του επιπλέον χρόνου που απαιτείται από πλευράς τους, για την προετοιμασία και την οργάνωση τέτοιων δράσεων. Επίσης κατά την πλοήγηση, ελλοχεύουν οι κίνδυνοι απρόβλεπτων τεχνικών προβλημάτων που χρήζουν συνεχούς συντήρησης, αποπροσανατολισμού από το βασικό διδακτικό στόχο λόγω υπερπληθώρας των διαθέσιμων πληροφοριών, η απουσία της εγκυρότητας των πληροφοριών αυτών ή ακόμα και η ανεπιθύμητη πρόσβαση από μέρους των μαθητών/τριών σε ιστοσελίδες με ακατάλληλο για την ηλικία τους περιεχόμενο. Από την άλλη, η έλλειψη μεθοδολογίας για την ένταξη τέτοιων προγραμμάτων στο σχολικό πρόγραμμα, μπορεί να αποτελέσει ένα ακόμη υπολογίσιμο πρόβλημα. Κάποιοι μαθητές/τριες επιπροσθέτως, μπορεί να μη συμμετέχουν στον επιθυμητό βαθμό, ενώ

άλλοι/ες να μονοπωλούν στις συζητήσεις και κατά τη διάρκεια των ομαδικών εργασιών στα πλαίσια ενσωμάτωσης διδακτικών μεθόδων με τις ΤΠΕ. (Σ.Χ. Παπαδάκης, Ν.Θ. Χατζηπέρης, 2005)

Οι στάσεις και η ετοιμότητα των εκπαιδευτικών, ως καθοριστικός παράγοντας για την επιτυχημένη και δυναμική χρήση των μοντέλων των ΤΠΕ στις σχολικές αίθουσες

Μια επιτυχημένη αξιοποίηση και χρήση των μοντέλων των ΤΠΕ στα εκπαιδευτικά πλαίσια, εξαρτάται σε μεγάλο ποσοστό από τη στάση και το βαθμό αποδεκτικότητάς τους από τη συνολική σχολική κοινότητα, αλλά κυρίως από μέρους των εκπαιδευτικών. (Γ.Κ. Παπαδόπουλος) Η αποτελεσματικότητά τους, επίσης, οφείλεται στους/στις εκπαιδευτικούς, στις επιλογές αυτών αλλά και στην νοητική και ηθική διαχείριση των ΤΠΕ, από μέρος τους. (Φύκαρης Μ. Ιωάννης, 2012)

Κατά τον Ν. Αμανατίδη, οι εκπαιδευτικοί βάσει του διαφοροποιημένου τους προφίλ, της προσωπικότητας αλλά και της συμπεριφοράς τους, όσον αφορά στη χρήση των μοντέλων των ΤΠΕ στη διαδικασία της μάθησης, διακρίνονται σε τρεις βασικές κατηγορίες: στους καινοτόμους, τους μετριοπαθείς και τους απρόθυμους. Ως καινοτόμοι χαρακτηρίζονται αυτοί που διατηρούν μία θετική στάση αποδοχής των ΤΠΕ, απέναντι στην παιδαγωγική τους χρήση, ενώ τείνουν να έχουν επαρκείς γνώσεις Η/Υ. Οι καινοτόμοι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως ένας παιδαγωγός δεν πρέπει να αποτελεί τη μοναδική πηγή πληροφοριών σε μία τάξη με μαθητές/τριες. Ως μετριοπαθείς, όσοι είναι επιφυλακτικοί και διστακτικοί στην ένταξή τους στη διδασκαλία, ενώ θεωρούν ότι πρέπει να υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις για την χρήση τους. Τέλος, ως απρόθυμοι χαρακτηρίζονται όσοι ασκούν κριτική και αυστηρή στάση απέναντι στις ΤΠΕ, ενώ πρεσβεύουν κι επιμένουν στις καθιερωμένες, παραδοσιακές και τυπικές μεθόδους διδασκαλίας, ως παράγοντα μιας επιτυχημένης και αποτελεσματικής μάθησης. Οι εκπαιδευτικοί αυτοί παρουσιάζουν ελλιπή κατάρτιση στη χρήση Η/Υ, ενώ υποστηρίζουν πως η χρήση βιβλίων υπερτερεί έναντι της χρήσης των Η/Υ. (Ν. Αμανατίδης, 2013)

Σχήμα 2. Μοντέλο σταδιακής ένταξης των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση (Μαρκουλάκη Μ., 2011)

Η αξιοποίηση της θετικής στάσης των νέας γενιάς μαθητών/τριών, απέναντι στις ΤΠΕ, από μέρους των εκπαιδευτικών Σε αντίθεση με τη δυσκολία και την επιφυλακτική στάση των εκπαιδευτικών στο να εισάγουν τις ΤΠΕ στα διδακτικά δρώμενα, έρχεται μια νέα γενιά παιδιών, η οποία είναι εντυπωσιακά εξοικειωμένη με τα νέα τεχνολογικά εργαλεία και τον χειρισμό των Η/Υ, λογισμικών και του διαδικτύου, ανεξάρτητα από το αν έχουν ή όχι Η/Υ, στο οικείο τους περιβάλλον. Θα ήταν λοιπόν μία εξαιρετική ευκαιρία με βέβαιο όφελος, εάν οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούσαν και προσέγγιζαν την τεχνολογική αυτή κλίση τους, με σκοπό να κερδίσουν τα παιδιά και να επεκτείνουν περαιτέρω τις γνώσεις και ικανότητές τους, μέσω της εμπλοκής των ΤΠΕ. Ιδιαίτερα, οι ΤΠΕ θα αποτελούσαν ένα γόνιμο έδαφος για την αύξηση της αποδοτικότητας σε γνωστικά αντικείμενα, που οι μαθητές/τριες υστερούν περισσότερο. (Τζιμογιάννης Α., 2001, Κουτσογιάννης Δ., Νικολαΐδου Σ., Μαυρίδου Α., Ρουβάς Γ.)

Συμπεράσματα

Με τις ραγδαίες αλλαγές και ολοένα πιο αυξημένες απαιτήσεις της «Κοινωνίας της Πληροφορίας», οι ΤΠΕ πρέπει να αποτελέσουν ένα αναγκαία ενσωματωμένο μέρος στην εκπαίδευση, για την επίτευξη ενός δίκαιου και με ισότιμες ευκαιρίες μάθησης στους νέους, εκπαιδευτικού συστήματος. Κι αυτό, διότι οι ΤΠΕ προσφέρουν δυναμικές ευκαιρίες άμεσης πρόσβασης σε ένα επίκαιρο πλήθος γνώσεων, που βοηθούν στην απαλοιφή των ανισοτήτων, ενώ ταυτόχρονα παρέχουν πολύτιμες δεξιότητες και δυνατότητες επαγγελματικής εξέλιξης, σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο. (Γ.Κ. Παπαδόπουλος, Β. Ι. Κόμης)

Επίσης, με την ενσωμάτωση της μηχανοβοηθούμενης μάθησης μέσω της υπολογιστικής τεχνολογίας και των οπτικοακουστικών μέσων, ενδυναμώνεται η μάθηση, αξιοποιώντας τα πολυμέσα, καθώς οι μαθητές/τριες αποκτούν μια νέα σχέση με τη γνώση. (Γ.Κ. Παπαδόπουλος, Β. Ι. Κόμης) Ο σωστός και κάθε φορά κατάλληλος τρόπος χρήσης των μοντέλων των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, ανάλογα με τις υπάρχουσες εκπαιδευτικές ανάγκες, μπορεί, αποδεδειγμένα πλέον, να ενισχύσει σε μεγάλο βαθμό τη μαθησιακή διαδικασία, καθιστώντας την, παράλληλα, περισσότερο ελκυστική και ενδιαφέρουσα για τους/τις εκπαιδευόμενους. Οι εκπαιδευτικοί επίσης επωφελούνται σε μεγάλο βαθμό από τη χρήση των ΤΠΕ, ενώ τους δίνεται η δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν εναλλακτικές και περισσότερο καινοτόμες διδακτικές τεχνικές μεθόδους και μέσα.

Οι ΤΠΕ σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να αντικαταστήσουν το έμπυχο διδακτικό προσωπικό ή τα έντυπα βιβλία και τη μοναδική τους σχέση με τους/τις μαθητές/τριες, αλλά ούτε μπορούν να αποτελέσουν κι αυτοσκοπό. Απεναντίας, η χρήση ενός ποιοτικού εκπαιδευτικού λογισμικού υπό την καθοδήγηση του/της παιδαγωγού, μπορεί να υποβοηθήσει και

να δράσει με συμπληρωματικό και υποστηρικτικό ρόλο στο εκπαιδευτικό έργο και σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα. Με τον τρόπο αυτό, ένας/μία παιδαγωγός μπορεί να καταστεί από ένας απλός/ή αναμεταδότης/τρια γνώσεων, σε έναν πολύτιμο συνεργάτη/τρια των μαθητών/τριών και οργανωτή/τρια της διδασκαλίας και της μάθησης. Οι μαθητές/τριες από την άλλη θα έχουν τη δυνατότητα ελέγχου του εκπαιδευτικού τους περιβάλλοντος, μέσω της ταχείας πρόσβασης σε πολλούς τομείς πληροφοριών. (Φύκαρης Μ. Ιωάννης, 2012, Γ.Κ. Παπαδόπουλος, Μπαμπινιώτης Γ., 2000)

Ένας τομέας παραγωγής σκέψης, πρέπει να αποτελέσει η επαρκής επιμόρφωση τόσο των καινοτόμων και μετριοπαθών, αλλά όσο και των απρόθυμων εκπαιδευτικών στον σχεδιασμό του διδακτικού τους έργου, με την υποβοηθητική και συμπληρωματική χρήση των ΤΠΕ. Κάτι τέτοιο κρίνεται αναγκαίο, καθώς μέχρι και σήμερα, ενυπάρχουν εμφανή ελλείμματα στοιχειώδους κατάρτισης στους Η/Υ από μέρους των εκπαιδευτικών, όπως και αδυναμία παρακολούθησης της εξέλιξης των ΤΠΕ, με αποτέλεσμα τον περιορισμό των διδακτικών τους τεχνικών. (Γ.Κ. Παπαδόπουλος)

Ο/Η παιδαγωγός, είναι σημαντικό, προτού προβεί στην απόφαση της χρήσης των μοντέλων των ΤΠΕ στη διδακτική διαδικασία, να είναι καλά ενημερωμένος για τα εκπαιδευτικά τους πλεονεκτήματα. Θα πρέπει επίσης να μην αφήνει ανεκμετάλλευτη τη θετική διάθεση των μαθητών αναφορικά με την χρήση της τεχνολογίας, αξιοποιώντας την για διδακτικούς πάντα σκοπούς. Η απλή ή ευκαιριακή χρήση των ΤΠΕ από μέρους των εκπαιδευτικών, λόγω των ταχειών κοινωνικών εξελίξεων κι απαιτήσεων, ή ως απόρροια του θαυμασμού τους προς την τεχνολογία δεν οδηγεί σε κάποιο ισχυρό παιδαγωγικό όφελος. (Παγγέ Τ. & Κυριαζή Μ.)

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Άρθρα:

Αμανατίδης Νικόλαος (2013). Ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση των Ελλήνων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην απόκτηση και προώθηση των παιδαγωγικών πρακτικών και των ικανοτήτων με τη χρήση των ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών) στην αίθουσα διδασκαλίας σσ. 64-67. Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος». Τόμος 1. Τεύχος 3.

Κόμης Β. Ι. Οι Νέες Τεχνολογίες στη Διδακτική και τη Μαθησιακή Διαδικασία: Μια τυπολογία των Παιδαγωγικών Δραστηριοτήτων και Αντιλήψεων και των Ψυχολογικών Προσεγγίσεων.

Κουτσογιάννης Δημήτριος. ΤΠΕ και γραμματισμός. Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Τεύχος 3. Γ' Έκδοση.

Μπαμπινιώτης Γ. (2000). Νέες τεχνολογίες και ποιοτική Παιδεία: Η εισαγωγή της Πληροφορικής στην εκπαίδευση επιβάλλει την αλλαγή του ρόλου των καθηγητών και προϋποθέτει την ύπαρξη και αξιοποίηση αξιόπιστων προγραμμάτων. Το Βήμα. ID: 230672.

Νικολαΐδου Σοφία, Μαυρίδου Αλεξάνδρα, Ρουβάς Γεώργιος. Η αξιοποίηση των ΤΠΕ και της Δημιουργικής Γραφής για τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας και της παραγωγής συνεχούς γραπτού λόγου. Πλαίσιο εφαρμογής και διαπιστώσεις από την σχολική πράξη.

Παγγέ Τ., Κυριαζή Μ. Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση.

Παπαδόπουλος Γ. Κ. Η Πληροφορική στο Σχολείο: Ο Σχεδιασμός του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Φύκαρης Μ. Ιωάννης (2012). Η αξιοποίηση του βίντεο και της κινούμενης εικόνας στη διδασκαλία: μια διδακτική δυνατότητα. Τα εκπαιδευτικά.

Ελληνική Βιβλιογραφία

Κόμης Β. Ι. (2004). Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Παπαδάκης Χ. Σπυρίδων & Χατζηπέρης Θ. Νικόλαος (2005). Βασικές Δεξιότητες στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας σσ. 478-480. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – ΑΙΤΥ.

Φύκαρης Μ. Ιωάννης (2014). Τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών και διδακτική μεθοδολογία. Εκδόσεις Κυριακίδη Μονοπρόσωπη ΙΚΕ.

Τζιμογιάννης Α. (2001). Προετοιμασία του σχολείου της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Sutherland L., Phipps, Seale J. (2002). Access All Areas: disability, technology and learning. Oxford and York: ALT/TechDis.